ל יְרוּשַׁלְמִי שַׁלְהֵי עֲבוֹדָה זָרָה (פ״ה ה״ט). *) (רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁאִם יִשְׁמוֹר עָלָיו קֹשׁ מִצַּד חֹרֶשׁ יִשָּׁרֵף הַקֹּשׁ מִכֹּחַ הַלְּהָבוֹת). מ שָׁם בְּרַיְיתָא בְּעֲבוֹדָה זָרָה, וְהַבְּרַיְיתָא הֲרֵי״ף וְרֹא״שׁ בְּפֶרֶק ב׳ דְּפְסָחִים (שם). נ תּוֹסְפוֹת בְּשַׁבָּת ל״ט ע״א ד״ה כל) בְּשֵׁם ר״י.

לִבּוּן, לוְהַלִּבּוּן הוּא עַד שֶׁיִּהְיוּ נִיצוֹצוֹת (י) (כט) **נִתָּזִין מֵהֶם.** הַגָּהּ: (ל) וְיֵשׁ (יא) מְקִלִּין אִם נִתְלַבֵּן כָּל כָּךְ שֶׁקֶשׁ נִשְׂרָף *) עָלָיו (לא) מְבַחוּץ (מרדכי סוף עבודה זרה (סי׳ תפנח) והגהות מיימוני פרק י״ז מהלכות מאכלות אסורות (פוסקים סימן ס)).

(לב) וְנוֹהֲגִין כְּסֶבָרָא רִאשׁוֹנָה בְּכָל דָּבָר שֶׁדִּינוֹ בְּלִבּוּן, אֲבָל דָּבָר שֶׁדִּינוֹ בְּהַגְעָלָה, (לג) רַק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סְדָקִים אוֹ שֶׁמַּחְמִירִין לְלַבְּנוֹ, אֹ)סַגִּי בְּלִבּוּן קַל כָּזֶה. (יט) (לד) חָצוּבָה צָרִיךְ לִבּוּן (מהרי״ל): **ה מ)כֵּלִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם בְּחַמִּין, (לה) כְּפִי תַּשְׁמִישָׁן הָכְשֵׁרָן. אִם תַּשְׁמִישָׁן בִּכְלִי רִאשׁוֹן, כְּגוֹן כַּף** (לו) שֶׁמְּגִיסִין בּוֹ בִּקְדֵרָה, **צָרִיךְ לְהַכְשִׁירָן בִּכְלִי רִאשׁוֹן. וְאִם** (לז) **תַּשְׁמִישָׁן בִּכְלִי שֵׁנִי,** (לח) **הָכְשָׁרָן בִּכְלִי שֵׁנִי.** וּכְלִי (לט) שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין בּוֹ בְּעֵרוּי שָׁמְּעָרָה **מִכְּלִי רִאשׁוֹן, לֹא סַגִּי לֵיהּ** (מ) **בְּהָכְשֵׁר דִּכְלִי שֵׁנִי, נ)אֶלָּא צָרִיךְ** (כ) (מא) **לְעָרוֹת עָלָיו מִכְּלִי רִאשׁוֹן.** הַגָּהּ: כָּל הַכֵּלִים (מב) שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן (כא) סְדָקִים אוֹ גֻּמּוֹת אוֹ חֲלָדָה, (מג) וְהוּא (כב) [כג] בְּתוֹךְ הַכְּלִי (מד) וְלֹא יוּכַל לְנַקְּרָן וּלְנַקּוֹתָן,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ה [כג] **בְּתוֹךְ.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב. וְעַיִן בְּתִשְׁבּוֹכֶת מַהֲרַשְׁדַּ״ם חֵלֶק אֹרַח חַיִּים סִימָן (כ״ב) [כ״ו], לִבּוּן. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״י), עַיִן ט״ז (סק״ח): **נִתָּזִין.** אוֹ עַד שֶׁתְּסִיר קְלִפְתּוֹ הָעֶלְיוֹנָה. חק יַעֲקֹב (סק״ט כה): (יח) **מְקִלִּין.** וְט״ז (שם) וּמְגֵן אַבְרָהָם (סק״י יא) אוֹסְרִים אֲפִלּוּ בְּדַיֵּעֲבַד אִם לֹא לִבְּנוּ אוֹתוֹ כָּל כָּךְ שֶׁנִּיצוֹצוֹת נִתָּזִין מֵהֶם, עַיִן שָׁם: (יט) **חֲצוּבָה.** וְהוּא כְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שֻׁלָּשׁ רַגְלַיִם וּמַעֲמִידִין הַקְּדֵרָה אוֹ הַמַּחֲבַת עָלֶיהָ, וְלִפְעָמִים נִשְׁפָּךְ עָלֶיהָ עִפָּה: ה (כ) **לְעָרוֹת.** וְצָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יִפְסֹק הַקַּלּוּחַ. דְּרָכֵי מֹשֶׁה (האורח ד״ה מכניס). וְאֵין צָרִיךְ עֲרוּי שֶׁלֹּשׁ פְּעָמִים. אַחֲרוֹנִים. [הַמְשִׁימִים כְּלִי תּוֹךְ מַחֲבַת עַל אֵשׁ וּמַרְתִּיחַ תּוֹךְ הַכְּלִי וּמַגְעִילָן בַּכְּלִי, מְסֻפָּק ר״ש (תוס׳ ע״ז לג: ד״ה קיימא) אִי הֲוֵי כְּכְלִי רִאשׁוֹן. עַיִן פְּרִי חָדָשׁ]: (כא) **סְדָקִים.** אֲפִלּוּ נַעֲשׂוּ מֵחָדָשׁ, עַיִן סִעִיף י״ג. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ט): (כב) **בְּתוֹךְ.** אֲפִלּוּ כָּל שֶׁהוּא. אֲבָל מִבַּחוּץ אוֹ עַל שְׂפָתוֹ מִלְמַעְלָה אֵין מַצְמִיב. מַהֲרִי״ל (הל׳ הגעלה):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בִּכְלִי עַל יְדֵי אוּר, אַף שֶׁאַחַר כָּךְ נָאֲסָר, כְּגוֹן בְּשַׂר קָדָשִׁים שֶׁצָּלָהוּ בְּשִׁפּוּד עַל גַּבֵּי הָאוּר, אַף שֶׁלְּבַסּוֹף נַעֲשָׂה הַכְּלִיעָה בְּשִׁפּוּד נוֹתָר, אֲפִלּוּ הָכִי הָכְשְׁרוּ שֶׁל שִׁפּוּד זֶה דֵּי בְּהַגְעָלָה. וְנָחְלְקוּ הַפּוֹסְקִים לְעִנְיַן חָמֵץ שֶׁבָּלוּעַ בִּכְלִי, יֵשׁ אוֹמְרִים דְּזֶה גַּם כֵּן מִקְרֵי הֶתְרָא בָּלַע, שֶׁבְּאֶמְצַע הַשָּׁנָה כְּשֶׁנִּבְלַע חָמֵץ שֶׁל הַמּוּלְיֶיתְ״א בְּשִׁפּוּד הָיָה הֶתֵּר, וְעַל כֵּן סַגִּי בְּהַגְעָלָה, וּלְדִידְהוּ כָּל כֵּלִים שֶׁתַּשְׁמִישָׁן עַל יְדֵי אוּר, לְעִנְיַן פֶּסַח דֵּי בְּהַגְעָלָה. וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּוְקָא נוֹתָר, שֶׁבְּעֵת הַכְּלִיעָה לֹא הָיָה שָׁם נוֹתָר עַל הַכְּשֵׁר כְּלָל, לָכֵן נִקְרָא דָּבָר זֶה בְּשֵׁם הֶתֵּרָא בָּלַע, אֲבָל חָמֵץ, דִּבְעֵת הִשְׁתַּמְּשׁוּת הַשִּׁפּוּד בָּחָמֵץ הָיָה שָׁם חָמֵץ עַל הַכְּלִיעָה, וְעַכְשָׁו גַּם כֵּן שְׁמוֹ חָמֵץ אֲלָא שֶׁעַתָּה נִתְעוֹרֵר הָאִסּוּר לְמַפְרֵעַ עַל שֵׁם חָמֵץ, זֶה לֹא מִקְרֵי בְּשֵׁם הֶתֵּרָא בָּלַע, דְּחָמֵץ בָּלַע בְּתוֹכוֹ וְגַם עַכְשָׁו הוּא חָמֵץ, וּבְכָלַל אִסּוּרָא בָּלַע הוּא וּצְרִיכִין לִבּוּן, (נג) וְלָזֶה הִסְכִּימוּ רֹב הַפּוֹסְקִים, וְעַל כֵּן פָּסַק הַמְחַבֵּר כְּוָתֵיהוּ. (לד) וּמִכָּל מָקוֹם אֵין לִלְמֹד מִדִּין זֶה לִמְקוֹמוֹת אֲחֵרִים, דִּלְפָעָמִים הֵיכָא שֶׁיֵּשׁ עוֹד צְדָדִים לְהָקֵל מְצָרְפִינַן גַּם כֵּן לָזֶה דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּסָבִירָא לְהוּ דְּחָמֵץ מִקְרֵי הֶתֵּרָא בָּלַע: **(כט) נִתָּזִין מֵהֶם.** אוֹ (לה) עַד שֶׁתְּסִיר קְלִפְתּוֹ הָעֶלְיוֹנָה: **(ל) וְיֵשׁ מְקִלִּין אִם נִתְלַבֵּן וְכוּ׳.** דִּלְדִינָא (לו) עִקַּר כְּדַעַת הַמְחַבֵּר דְּחָמֵץ מִקְרֵי אִסּוּרָא בָּלַע, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לִבּוּן טוֹב שֶׁיְּהוּ נִיצוֹצוֹת נִתָּזִין מִמֶּנּוּ, וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד יֵשׁ לֶאֱסֹר אִם נִשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ בְּפֶסַח בְּעוֹד שֶׁלֹּא לִבְּנוּ אוֹתוֹ כָּל כָּךְ (אוֹ עַל יְדֵי הַגְעָלָה) [טַ״ז (סק״ח) וּמְגֵן אַבְרָהָם (סק״י א)]. אָכֵן (לז) בְּמָקוֹם הֶפְסֵד מְרֻבֶּה אוֹ מְנִיעַת שִׂמְחַת יוֹם טוֹב, וְהוּא אֵינוֹ בָּן יוֹמוֹ מֵעֵת שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ הֶחָמֵץ, יֵשׁ לִסְמֹךְ בְּדִיעֲבַד עַל הַפּוֹסְקִים דְּסוֹבְרִים דְּחָמֵץ מִקְרֵי הֶתֵּרָא בָּלַע, וְדֵי בְּמַה שֶׁהִכְשִׁירוּ בְּהַגְעָלָה אוֹ בִּלְבּוּן קַל: **(לג) רַק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סְדָקִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וּמִבְּאֹר לְעֵיל דְּצָרִיךְ לִבּוּן בְּאוֹתוֹ הַמָּקוֹם, דְּהַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ שָׁם גְּחָלִים בּוֹעֲרוֹת, דְּיֵשׁ שֶׁיֵּשׁ אוֹתָם שָׁם עַד שֶׁקֶשׁ נִשְׂרָף עָלָיו מִבַּחוּץ, שֶׁבְּזֶה הַשִּׁעוּר בְּוַדַּאי נִשְׂרָף כָּל מַמְשׁוּת הָאִסּוּר שֶׁיִּמָּצֵא בְּעֹמֶק הַסְּדָקִים וְהַגֻּמּוֹת: (לד) **חָצוּבָה צָרִיךְ לִבּוּן.** הוּא כְּלִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ שָׁלֹשׁ רַגְלַיִם, וּמַעֲמִידִין עָלֶיהָ קְדֵרָה אוֹ מַחֲבַת בַּחֲנוּר עַל הָאוּר כָּל הַשָּׁנָה. וְאִם רוֹצֶה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ בְּפֶסַח, אֲפִלּוּ בְּשִׁפּוּד שֶׁל גַּבֵּי הָאוּר, לְפִי שֶׁלִּפְעָמִים נִשְׁפָּךְ עָלֶיהָ עִפָּה וְנִבְלַע בָּהּ טַעַם חָמֵץ עַל יְדֵי הָאוּר. וְזֶהוּ רַק לְכַתְּחִלָּה מִשּׁוּם חֲמָרָא דְּחָמֵץ, (מה) דְּבָאֲמָת שִׁתֵּי קְדֵרוֹת הַנּוֹגְעוֹת זוֹ בְּזוֹ אֵין יוֹצֵאת הַבְּלִיעָה מִזּוֹ לָזוֹ, כַּמְבֹאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן צ״ב סָעִיף ז׳, וְגַם יֵשׁ לְתְלוֹת שֶׁאַף אִם נִשְׁפַּךְ כְּבָר נִשְׂרַף וְהָלַךְ לוֹ, כֵּיוָן שֶׁבְּכָל שָׁעָה הָיָה עַל הָאֵשׁ. [ג]וְעַל כֵּן בְּדַאֲדִי דֵּי לָזֶה בְּלִבּוּן קַל, וּבְדִיעֲבַד (לה) אַף אִם נִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו בִּכְלִי לִבּוּן כְּלָל גַּם כֵּן אֵין לֶאֱסֹר: **ה (לה) כְּפִי תַּשְׁמִישָׁן הָכְשָׁרָן.** דִּכְבוֹלְעוֹ כָּךְ פּוֹלְטוֹ: **(לו) שֶׁמְּגִיסִין בּוֹ בְּקְדֵרָה.** לְדַעַת הַיֵּשׁ אוֹמְרִים הַמּוּבָא בְּטוּר יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קכ״א, דְּדָבָר שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ בִּכְלִי רִאשׁוֹן עַל הָאֵשׁ, [ד]הָכְשְׁרוּ גַּם כֵּן בִּכְלִי רִאשׁוֹן הָעוֹמֵד אֵצֶל הָאֵשׁ דַּוְקָא, וְהַכַּף הַזֹּאת שֶׁמְּגִיסִין בּוֹ הַקְּדֵרָה בְּעוֹדוֹ עַל הָאֵשׁ צָרִיךְ לְהַגְעִיל גַּם כֵּן בְּאֹפֶן זֶה [פְּרִי חָדָשׁ וְחִידּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר]: **(לז) תַּשְׁמִישָׁן בִּכְלִי שֵׁנִי.** כְּגוֹן כַּפּוֹת קְטַנִּים שֶׁתַּשְׁמִישָׁן רַק בְּקָעָרוֹת, דֵּי לְהַכְשִׁירָן בִּכְלִי שֵׁנִי. וּבְדִיעֲבַד אִם לֹא הִכְשִׁירָן כְּלָל וְנִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם, עַיִן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן י״א: **(לח) הָכְשָׁרָן בִּכְלִי שֵׁנִי.** עַיִן לְקַמָּיהּ בְּסָעִיף ו׳ בַּהַגָּ״ה: **(לט) שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ בְּעֵרוּי וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ כְּלִי חֲדָשָׁה שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמְּשׁוּ בָּהּ מֵעוֹלָם, (מ) רַק פַּעַם אַחַת נִשְׁפַּךְ עָלֶיהָ עֵרוּי שֶׁל חֲמִין מִכְּלִי רִאשׁוֹן: **(מ) בְּהָכְשֵׁר דִּכְלִי שֵׁנִי.** דְּהַיְנוּ לִשְׁפּוֹךְ מַיִם רוֹתְחִין בְּתוֹךְ כְּלִי וְאַחַר כָּךְ יַכְנִיסֵם, וְהַטַּעַם, דִּבְלוּעַ שֶׁנִּתְהַוָּה עַל יְדֵי עֵרוּי הַחֲמִין מִכְּלִי רִאשׁוֹן, אֵינוֹ נִפְלָט מִן הַכְּלִי כִּי אִם עַל יְדֵי עֵרוּי גַּם כֵּן, (מא) וַאֲפִלּוּ בְּדִיעֲבַד לֹא מְהַנֵּי עַל יְדֵי הָכְשֵׁר דִּכְלִי שֵׁנִי: **(מא) לְעָרוֹת עָלָיו וְכוּ׳.** וְצָרִיךְ לְזָהֵר (מב) שֶׁלֹּא יִפְסִיק הַקִּלּוּחַ. וְדַע, דְּעֵרוּי לֹא מְהַנֵּי אֶלָּא בָּזֶה שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ גַּם כֵּן הָיָה עַל יְדֵי עֵרוּי, (מג) אֲבָל כְּלִי שֶׁנִּשְׁתַּמְּשׁוּ הָיָה עַל יְדֵי כְּלִי רִאשׁוֹן, (מד) לֹא סַגִּי לְהַכְשִׁירוֹ בְּעֵרוּי אֶלָּא בִּכְלִי רִאשׁוֹן מַמָּשׁ: **(מב) שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם סְדָקִים וְכוּ׳.** מִשּׁוּם חֲשַׁשׁ חָמֵץ בְּעַיִן דְּאֵין מוֹעִיל לוֹ הַגְעָלָה, וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ג׳ עַיַּן שָׁם: **(מג) וְהוּא בְּתוֹךְ הַכְּלִי.** דְּמִבַּחוּץ לְכְלִי (מה) אֵין צָרִיךְ לְהַחֲזִיק שֶׁיֵּשׁ שָׁם חָמֵץ בְּעַיִן בְּהַגֻּמּוֹת. (מו) וְאִם שׁוֹאֲבִים בְּכְלִי מְיוֹרֶה גְּדוֹלָה וְדָרָךְ לְהִתְדַּבֵּק גַּם מִבַּחוּץ חָמֵץ, אָז יֵשׁ קְפִידָא אַף מִבַּחוּץ, דִּלְחָמֵץ בְּעַיִן אֵין הַגְעָלָה פּוֹלְטִין: **(מד) וְלֹא יוּכַל לְנַקְּרָן וְכוּ׳.**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(נג) בֵּית יוֹסֵף (ד״ה כלים) בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ה ח״ב): **(לד) חק יַעֲקֹב** (סק״י כב) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: **(לה) גְּמָרָא** (ע״ז עו.): **(ל) כֵּן פָּרְשׁוּ אַחֲרוֹנִים לְתֶרֶץ בָּזֶה קְשָׁיַת הַט״ז** (סק״ח): **(לו) אֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ק יג) **וְהַגְּרַ״ז** (סי״ב), **וְהֵם לֹא הִזְכִּירוּ שֶׁיִּהְיֶה דַּוְקָא אֵינוֹ בָּן יוֹמוֹ, אַךְ הַפְּרִי מְגָדִים** (א״א סי״ק יא) **לֹא הִסְכִּים לְהָקֵל אֶלָּא דַּוְקָא אֵינוֹ בָּן יוֹמוֹ [מְשׁוּם דְּרֹב הַפּוֹסְקִים מַתִּירִין בְּנוֹתָן טַעַם לְפָגָם] וְגַם שֶׁיִּהְיֶה הֶפְסֵד מְרֻבֶּה, וְאָז יֵשׁ לְצָרֵף דַּעַת הַפּוֹסְקִים דְּחָמֵץ מִקְרֵי הֶתֵּרָא בָּלַע, עַיַּן שָׁם טַעְמוֹ: (לז) מַאֲמַר מָרְדְּכַי** (סק״ק יא) **וּמוֹר וּקְצִיעָה, וְגַם בְּפְרִי מְגָדִים** (א״א סי״ק יב) **מְפָקְפֵק בָּזֶה: (לח) פְּרִי מְגָדִים** (שם), **וְגַם מִדִּבְרֵי הַמַּאֲמַר מָרְדְּכַי** (שם) **וּמוֹר וּקְצִיעָה מְשַׁמַע דְּיֵשׁ לְהָקֵל בְּדִיעֲבַד: (לט) דַּרְכֵי מֹשֶׁה** (האורח ד״ה מכניס) **וּשְׁאָר פּוֹסְקִים: (מ) טַ״ז** (סק״ט) **וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (מא) דַּרְכֵי מֹשֶׁה** (שם) **מַכְלִיעַ וּמַפְלִיג רַק כְּדֵי קְלִיפָּה: (מב) כֵּן מְשֻׁמָּע מֵהַגְּרַ״ז** (סי״ז). **וְאַף דִּלְכָאוֹרָה מִמַּה דְּמַצְרִיךְ הַמְּגֵן אַבְרָהָם** (סק״ק סו) **לְעֵיל בְּסָעִיף כ״ו, וְהֵיינוּ שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ גַּם כֵּן הָיָה עַל יְדֵי עֵרוּי, (מג) אֲבָל כְּלִי שֶׁתַּשְׁמִישׁוֹ הָיָה עַל יְדֵי כְּלִי רִאשׁוֹן, (מה) לֹא סַגִּי אֵינוֹ מְצוּי לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ, בְּרוֹתְחִין, וְאִם כֵּן בְּשָׂאר כֵּלִים יֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁיֵּלֵךְ הַבְּלִיעָה מִבַּחוּץ לְפָנִים כְּשֶׁמַּשְׁתַּמֵּשׁ בְּרוֹתְחִין, צָרִיךְ לוֹמַר דְּסָבְרַת הָרַמְ״א דְּאֵין אָנוּ חוֹשְׁשִׁין כְּלָל שֶׁנִּכְנַס חָמֵץ בְּעֵין מִבַּחוּץ בְּהַגֻּמּוֹת, כֵּיוָן שֶׁאֵין עִקַּר הַתַּשְׁמִישׁ שָׁם. וְלָזֶה נִכּוֹן הַגְּרַ״ז. וְכָל הָאַחֲרוֹנִים הִעְתִּיקוּ דִּבְרֵי הָרַמְ״א לְדִינָא: (מו) פְּרִי מְגָדִים** (א״א סי״ק טו):

לְיקוּטֵי דִּבְרֵי הֲרֵב: א] בשו״ע הרב (סט״ז) כתב- לגבי כלי שיש בו חלודה: ישים גחלים בוערות וישהה אותם שם עד שאם יגע אדם בצד חשני של הכלי יהיה היד סולדת בו מחמת שנתלבן הכלי מהגחלים, והעולם נהגו להחמיר להשהות הגחלים כל כך עד שיהיה קש נשרף מצד השני. וכן כתב (סי״ט) לגבי סכין או שאר כלי שיש בו גומא או סדק או נקב שאינו יכול לחטט בתוכו לנקרם ולנקותם היטיב (ועיין עוד שם בס״ח). **ב]** ובשו״ע הרב (סכ״ד) כתב: חצובה צריך ללבנה באור [והיינו שצריך ליבון חמור ואין די בליבון קל]. **ג]** ובשו״ע הרב (סכ״ה) הביא בזה ב׳ דעות, וכתב שבשאר איסורים לכתחילה יש לחוש להגעיל דווקא בכלי ראשון העומד אצל האש, אבל בחמץ אפילו לכתחילה אפשר להגעיל בכלי ראשון אף לאחר שהעבירוהו מהאש [וסיים צריך שהמים יהיו רותחין, דהיינו שמעלין רתיחה (שם סי״ד)].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אֵין לְהַגְעִילָן, וּצְרִיכִין לִבּוּן בְּמָקוֹם הַסָּדָק וְהַחֲלָדָה (רשב"א בתשובה (מ"מ מ' שנפג)): ו כָּל כְּלֵי הוֹלְכִין בּוֹ אַחַר רֹב תַּשְׁמִישׁוֹ. הִלְכָךְ קְעָרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלִּפְעָמִים מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶם בִּכְלֵי רִאשׁוֹן עַל הָאֵשׁ, (מה) כַּיָּוֹן שָׁרֹב תַּשְׁמִישָׁן הוּא בְּעֵרוּי שָׁמְעָה עֲלֵיהֶן מִכְּלֵי רִאשׁוֹן, (מו) כָּךְ הוּא הֶכְשָׁרָן. הַגָּהּ: וְיֵשׁ מַחְמִירִין לְהַגְעִיל הַקְּעָרוֹת בִּכְלִי רִאשׁוֹן (טור בשם אבי העזרי (מ' תמד) ומרדכי פרק כל שעה (מ' תקפה), ותוספות סוף מסכת עבודה זרה (עד: ד"ה דרכן)), (מז) וְכֵן הוּא הַמִּנְהָג. (מח) וְכֵן בְּכָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בִּכְלִי רִאשׁוֹן, כְּגוֹן כַּפּוֹת וְכַדּוֹמֶה לָזֶה (הגהות מיימוני פרק ה' מאיסורי מאכל (מ' תמכב) ואגור (מ' תמכג)). וְיֵשׁ מַחְמִירִין לְהַגְעִיל כָּל כְּלֵי שְׁתִיָּה אַף עַל פִּי שֶׁתַּשְׁמִישָׁן בְּצוֹנֵן, מִשּׁוּם שֶׁלִּפְעָמִים מִשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶם בְּחַמִּין (רבינו ירוחם (נתיב ה' מ"ב)), וְכֵן הוּא הַמִּנְהָג לְהַגְעִילָן, וּבְדִיעֲבַד סַגִּי לְהוּ (כג) (מט) בְּשִׁטִּיפָה. וּקְעָרוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַכְנִיס תּוֹךְ כְּלִי רִאשׁוֹן, (נ) יִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶבֶן (כד) מְלֵבֶן וְיַעֲרֶה עֲלֵיהֶם רוֹתְחִין מִכְּלִי רִאשׁוֹן, (נא) וְהָוֵי כִּכְלִי רִאשׁוֹן, (נב) וְכֵן כֹּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְיַעֲבִיר הָאֶבֶן (נג) עַל כָּל הַכְּלִי, שָׁאז מַגְעִיל כֻּלּוֹ (מרדכי פרק כל שעה (מ' תקפה) והגהות מיימוני פרק ה' ואגור (שם) ואיסור והיתר כלל נ"ח (מ"מ ע)): ז יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר (כה) דְּכַפּוֹת (נד) הָעֲשׂוּיוֹת מִקָּרָן אֵין לָהֶם תַּקָּנָה בְּהַגְעָלָה, דְּכֵיוָן שֶׁמִּתְקַלְקְלִין בְּמַיִם חַמִּין חֲישִׁינַן (נה) דִּלְמָא חָיֵיס עֲלַיְהוּ: ח (נו) אֶחָד כְּלֵי עֵץ * וְאֶחָד כְּלֵי אֶבֶן וְאֶחָד כְּלֵי מַתֶּכֶת, דֵּינָם לְהַכְשִׁירָם בְּהַגְעָלָה. הַגָּהּ: (נז) וְכֵן כְּלֵי עֶצֶם צְרִיכִים הַגְעָלָה (מרדכי פרק כל שעה (מ' תקפה)): ט הַמַּגְעִיל קֹדֶם שָׁעָה חֲמִישִׁית, יָכוֹל לְהַגְעִיל בְּיַחַד כְּלֵי רִאשׁוֹן וּכְלֵי שֵׁנִי וְכַלִּים שֶׁבָּלְעוּ דָּבָר מוּעָט (נח) וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ (נֹּגַם כֵּן אִם מַגְעִיל מִקְצָת הַכְּלֵי שְׁנֵי פְּעָמִים) (דברי עצמו): י סַלִּים שֶׁמּוֹלְחִים בָּהֶם הַבָּשָׂר, (נט) יֵשׁ מַצְרִיכִין לָהֶם הַגְעָלָה, (ס) וְיֵשׁ מִי שֶׁחוֹלֵק, וְנִרְאִין דְּבָרָיו. (סא) (וְטוֹב

ס הַרְיָ"ף (מ:) וְרַמְב"ם בְּפֶרֶק ה' (הכ"ד), וְהָרַ"ן (שם ד"ה אבל), וְהָרַשְׁבָּ"א בְּתְשׁוּבָה (ח"א סי' שמב). ע טוּר בְּשֵׁם בַּעַל הַמְּנָהִיג (הל' פסח סי' ל). פ הַרְיָ"ף בְּפֶרֶק ב' דְּפְסָחִים (שם) וְרא"ש שָׁם (סי' ז). צ טוּר בְּסִימָן תנ"ב בְּשֵׁם אָבִיו הָרא"ש (שם). וְהַתּוֹסָפוֹת בְּסוֹף עֲבוֹדָה זָרָה (עב. ד"ה מכאן) וְאָשֵׁר פּוֹסְקִים. ק טוּר בְּשֵׁם אֲבִי הָעֶזְרִי (סי' תסד).

בְּאֵר הַיטֵב

ו (כג) בְּשִׁטִּיפָה. וְכֵן בְּדִיעֲבַד אִם לֹא הִגְעִיל הַקְּעָרוֹת בִּכְלִי רִאשׁוֹן, גַּם כֵּן אֵינוֹ אוֹסְרָן. וְאִם יָדוּעַ שֶׁתּוֹךְ מַעַת לְעֵת הַשְׁתַּמְּשׁוּ בּוֹ בִּכְלִי רִאשׁוֹן, אַף עַל פִּי שֶׁעָקַר תַּשְׁמִישׁ שֶׁלּוֹ הוּא בִּכְלִי שֵׁנִי, צְרִיכִין הַגְעָלָה בִּכְלִי רִאשׁוֹן דַּוְקָא [וְאִם עַל יְדֵי אוּר. צָרִיךְ לְלַבֵּן] לְכַלֵּי עָלְמָא. וְשִׁטִּיפָה הֵיכִנוּ לְשַׁפְשֵׁף תְּחִלָּה הֵיטֵב בְּמַיִם כְּדֵי לְהָסִיר כָּל הַדָּבוּק עָלָיו, וְאַחַר כָּךְ שׁוֹטְפִין בְּמַיִם, כְּמַבְאָר בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קכ"א (ס"א): (כד) מְלֵבֶן. וְכֵן נוֹהֲגִין לְעָנְיַן הֶכְשֵׁר הַשָּׁלְחָנוֹת וְהַסַּפְסָלוֹת, וְיֵנֶגֶב הַשֻּׁלְחָן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן הַמַּיִם. אַחֲרוֹנִים, וְעַיֵּן סִימָן תנ"ב סָעִיף ב' בְּהַגָּהּ. וּקְעָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲגָנִים וּבְלִיטוֹת כְּעֵין כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים, שָׁאנִי אִי אֶפְשָׁר לְהַגְעִיר הָאֶבֶן עַל פְּנֵי כֻלּוֹ, אֵין לָהֶם תַּקָּנָה אֶלָּא שֶׁיְּכַנְּיסֵם לְיוֹרֶה. וְכֵן סַכִּין אֵין לְהַכְשִׁירוֹ בְּאֶבֶן. מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יח): ז (כה) דַּכַּפּוֹת. וְהוּא הַדִּין סַכִּין שֶׁהַקָּתָא

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְהוּא הַדִּין (מז) כִּסּוּי כֵּלִים הַמְחֻבָּר עַל יְדֵי צִירִים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְנַקּוֹת, אוֹ קְעָרוֹת עִם אָזְנַיִם כְּעֵין צִירִים, אַף מִבַּחוּץ הֶחָמֵץ נִכְנָס שָׁם כַּיָּדוּעַ וְאִי אֶפְשָׁר לְנַקּוֹת, אֵין לְהַגְעִילָם כְּלָל: ו (מה) כַּיָּוֹן שָׁרֹב תַּשְׁמִישָׁן וְכוּ'. וְהוּא הַדִּין (מם) כֵּלִים שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁין בָּהֶן בְּצוֹנֵן, דֵּי לָהֶן בִּשְׁטִיפָה לְדַעַת זוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁלִּפְעָמִים הִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחַמִּין: (מו) כָּךְ הוּא הֶכְשָׁרָן. וּמִכָּל מָקוֹם אִם יָדוּעַ שֶׁתּוֹךְ מַעַת לְעֵת הִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ חָמֵץ בִּכְלִי רִאשׁוֹן מַמָּשׁ, אַף עַל פִּי שֶׁעָקַר תַּשְׁמִישׁ שֶׁלּוֹ תָּמִיד הוּא עַל יְדֵי עֵרוּי אוֹ בִּכְלִי שֵׁנִי, (מט) צְרִיכִין הַגְעָלָה בִּכְלִי רִאשׁוֹן דַּוְקָא וְאִם עַל יְדֵי אוּר צָרִיךְ לְבוּן: (מז) וְכֵן הוּא הַמִּנְהָג. וּמִכָּל מָקוֹם בְּדִיעֲבַד (נ) סָמְכִינַן אַדַּעַת רִאשׁוֹנָה: (מח) וְכֵן בְּכָל דָּבָר וְכוּ' בִּכְלֵי רִאשׁוֹן. וְהוּא הַדִּין אִם (נא) שֶׁשְּׁפָשְׁפוֹ תְּחִלָּה (נב) הֵיטֵב בְּמַיִם כְּדֵי לְהָסִיר כָּל הַדָּבוּק עָלָיו, וְאַחַר כָּךְ שְׁטָפוֹ בְּמַיִם: (נ) יִתֵּן עֲלֵיהֶם אֶבֶן מְלֵבֶן. וְכֵן נוֹהֲגִין לְעָנְיַן הֶכְשֵׁר הַשָּׁלְחָנוֹת וְהַסַּפְסָלִין, וְיִנֶּגֶב הַשֻּׁלְחָן תְּחִלָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִצְטַנֵּן הַמַּיִם הָרוֹתְחִין שֶׁשּׁוֹפֵךְ [חק יַעֲקֹב (ס"ק לד)]: (נא) וְהָוֵי כִּכְלֵי רִאשׁוֹן. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אַף עַל גַּב דְּאֵין זֶה אֶלָּא עֵרוּי, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן שֶׁהוּא עַל יְדֵי אֶבֶן מְלֵבֶן (נג) אֵין מַנִּיחַ הַמַּיִם לְהִצְטַנֵּן, וְהָוֵי כְּאִלּוּ נִתַּן בְּתוֹךְ כְּלִי רִאשׁוֹן. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (ס"ק יט) שֶׁהִכְרִיעַ לְדִינָא, דְּעַל כָּל פָּנִים אֵינוֹ מוֹעִיל הַגְעָלָה עַל יְדֵי אֲבָנִים אֶלָּא בִּקְעָרָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה, שָׁרֹב תַּשְׁמִישָׁן הוּא רַק עַל יְדֵי עֵרוּי מִכְּלֵי רִאשׁוֹן, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדָבָר שָׁרֹב תַּשְׁמִישָׁן הוּא בִּכְלֵי רִאשׁוֹן, אֵינוֹ מוֹעִיל לְהַגְעִיל בְּאֹפֶן זֶה, דְּלֹא הָוֵי כִּכְלֵי רִאשׁוֹן מַמָּשׁ. וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה, דַּאֲפִלּוּ בִּקְעָרָה וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה (נד) אֵין לְהָקֵל לְכַתְּחִלָּה לְהַגְעִיל עַל יְדֵי אֲבָנִים, אֶלָּא בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא אֵינוֹ בָּן יוֹמוֹ מִתַּשְׁמִישׁ כְּלִי רִאשׁוֹן: (נב) וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. כְּגוֹן דַּפֵּי מוּלְיָתוֹת שֶׁל בָּשָׂר אוֹ גְּבִינָה, דִּלְפָעָמִים נוֹתְנִין עֲלֵיהֶם חַמִּין [אַלְיָה רַבָּה (ס"ק כא)]: (נג) עַל כָּל הַכְּלִי. וְאַף עַל גַּב דִּבְאֵיזֶה מָקוֹם אֵינוֹ נוֹגֵעַ הָאֶבֶן, מַיִם הָרוֹתְחָה הָעוֹלִים מִן הָאֶבֶן (נה) נוֹגְעִים שָׁם וְשָׁרֵי. וּמִכָּל מָקוֹם בִּקְעָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲגָנִים וּבְלִיטוֹת כְּעֵין כַּפְתּוֹרִים וּפְרָחִים, שָׁאז אִי אֶפְשָׁר לְהַגְעִיר הָאֶבֶן עַל פְּנֵי כֻלּוֹ, (נו) וְאֶפְשָׁר שֶׁגַּם מֵי הָרְתִיחָה לֹא יַגִּיעוּ תֵּכֶף שָׁם, (נז) [א]נָכוֹן לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא לְהַגְעִיל עַל יְדֵי אֲבָנִים, כִּי אִם יְכַנְּיסֵם לְיוֹרֶה: ז (נד) הָעֲשׂוּיוֹת מִקָּרָן. כְּבָר כָּתַבְתִּי לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן כ"ג דְּהוּא הַדִּין אִם רַק הַקְּתָא שֶׁלָּהֶם עֲשׂוּיוֹת מִקָּרָן: (נה) דִּלְמָא חָיֵיס עֲלַיְהוּ. וְהָעֲשׂוּיָה מִפְּעָרִי"ל מוּטָעֶ"ר, כֵּיוָן שֶׁהוּא מְאֹד אֵינוֹ דּוֹמֶה לְקֶרֶן [אַחֲרוֹנִים]: ח (נו) אֶחָד כְּלֵי עֵץ. וְדַוְקָא אִם (נח) הַכְּלִי חָלָק בְּלִי שׁוּם סָדָק וְגֶמָּא: (נז) וְכֵן כְּלֵי עֶצֶם. חוּץ מִקֶּרֶן דְּהוּא רַךְ, וְחַיֵּס שֶׁלֹּא יִתְקַלְקֵל, אֵין מוֹעִיל הַגְעָלָה וְכַנַּ"ל: ט (נח) וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. יִתְבָּאֵר לְקַמָּן בְּסִימָן תנ"ב (ס"א): י (נט) יֵשׁ מַצְרִיכִים וְכוּ'. כֵּיוָן דְּאֵינוֹ נִזָּהָר כָּל הַשָּׁנָה בַּמֶּלַח מַחְמַץ, שָׁמָּא הָיָה שָׁם מְעַט חָמֵץ וְקִבֵּל הַכְּלִי טַעַם מְעַט וְחוֹזֵר וְנוֹתֵן טַעַם בְּפֶסַח: (ס) וְיֵשׁ מִי שֶׁחוֹלֵק. דְּאַחֲזוּקֵי אִסּוּרָא (פ) לֹא מַחְזִקִינַן: (סא) (וְטוֹב

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בְּעֵגֶן הַיוֹפְקָא"ש (עַיֵּן פְּרִי חָדָשׁ (סי' תסא ס"ב), שֶׁמְּפַזְּרִין קֶמַח עַל פְּנֵי הַחֲרָרָה וְאֵינוֹ אֶלָּא מִטַּעַם, וּבְרֶגֶע נָאָפֶת הָעִסָּה) שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִמֶּנָּה, וְהַפְּרִי חָדָשׁ מַפְזֵר, וּבְשָׁמְשׁ צְדָקָה סִימָן ט' כָּתַב שֶׁאִסּוּר לִזְרֹק בְּשָׁעָה שְׁמְּרַדְּדִין הָעִסָּה לְהֶיוֹת דַּקָּה מִן הַדַּקָּה וְלָאֲמוֹת אוֹתָהּ בְּחַנּוּר וּלְבַשֵּׁל אוֹתָהּ אַחַר כָּךְ, וְחָמוּר טְפֵי מִמַּה שֶׁכָּתַב בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ בְּעֵגֶן הוֹסֶפֶת קֶמַח בְּעִסָּה, וְעַיֵּן שָׁם הַגָּ"ה מִבֶּן הַמְחַבֵּר שְׁבְּדִיעֲבַד מֻתָּר:

בְּאוּר הֲלָכָה

ח * וְאֶחָד כְּלֵי אֶבֶן. וְכֵן כְּלֵי גְּלָלִים [חק יַעֲקֹב]. וְעַיֵּן בְּשֶׁבֶּלֵי הַלֶּקֶט שֶׁמַּאֲרִיךְ בָּזֶה:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשוו"ע הרב (סכ"ז) כתב שקערה שיש לה אוגנין ובליטות כעין כפתורים ופרחים אין לה תקנה על ידי עירוי ואבן מלובן.

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah